

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk
kirkeråd
Postboks 799 Sentrum

0106 OSLO

Dato: 01.11.2023

Vår ref: 23/03488-3 JAJ

Deres ref: 23/03034-3

Svar på høring - Instruks for Kirkerådet

Hamar bispedømmeråd viser til brev av 18. oktober 2023 med høring på forslag til *Instruks for Kirkerådet*.

Høringen ble behandlet i bispedømmerådets møte 24. oktober 2023 – saksnr. 65/23 med følgende enstemmige vedtak:

«Hamar bispedømmeråd anbefaler at det i stedet for å lage en ny instruks for Kirkerådet, foretas en revisjon av Forskrift om regler for Kirkerådets virksomhet, der Kirkerådets to funksjoner kan tydeliggjøres.

Myndighetsforholdet mellom de kirkelige organene; Kirkemøtet, Kirkerådet og bispedømmerådet, bør fortsatt reguleres i selve Kirkeordningen. Det er ikke naturlig at det lages bestemmelser om dette i særskilte regler for Kirkerådet. Hamar bispedømmeråd har forståelse for presentasjonen av organisatorisk rangordning i kirken slik den fremstår i forslag til instruks. Vi mener allikevel at selskapsrettslig språkbruk benyttet som synonymer til kirkelige organer ikke beskriver realiteten på en god måte. Bispedømmerådet ber om at forholdene mht. styringsbegreper utredes videre før saken fremmes for Kirkemøtet.

Hamar bispedømmeråd støtter ikke bestemmelsen i forslaget § 11 om at saker knyttet til rollen som styre for rettssubjektet Den norske kirke som hovedregel skal lukkes for allmennheten. Kirkerådet selv avgjør, fra sak til sak, med en konkret begrunnelse, om flere enkeltsaker enn etter dagens praksis eventuelt skal gå for lukkede dører.

Stiftsdirektøren gis fullmakt til å utferdige et høringssvar i henhold til bispedømmerådets vedtak i saken.»

Det foreligger i dag ingen slik type instruks for Kirkerådet. I tillegg til det som er regulert i Kirkeordningens § 29 og § 30 om Kirkerådets sammensetning og oppgaver, så er Kirkerådet underlagt regler i form av en forskrift for Kirkerådets virksomhet. Det er også andre kirkelige forskrifter og regelverk som definerer Kirkerådets myndighet og ansvar på ulike områder, blant annet, og særlig relevant i denne høringa, Kirkemøtets budsjettreglement.

Formålet med denne instruks, jmf. forslag til § 1, «er å gi overordnede føringer og retningslinjer for Kirkerådets mandat, rolle og oppgaver, samt å tydeliggjøre rollefordelingen mellom Kirkemøtet, Kirkerådet og daglig leder (direktør).»

Kirkerådet trekker særskilt fram behovet for gjennom instruks å tydeliggjøre det forhold at man anser at Kirkerådet har to prinsipielt adskilte roller. Kirkerådet er henholdsvis utøvende nasjonalt organ for trossamfunnet Den norske kirke, med ansvar for ledelse av trossamfunnet arbeid på nasjonalt nivå. Samtidig er Kirkerådet utøvende styre for rettssubjektet Den norske kirke, med ansvar for økonomi- og virksomhetsforvaltning, budsjett, regnskap og kapitalforvaltning mv. Disse rollene spesifiseres med forslag til instruks § 2, 3 og 4.

Trossamfunnsloven fastsetter at Kirkemøtet opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke og gir også Kirkemøtet hjemmel til å «gi nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling og kirkelige organer...»

Disse «nærmere bestemmelser» er gitt gjennom Kirkeordningen for Den norske kirke. § 30 gir Kirkerådet i oppgave å forberede saker til Kirkemøtet, og sette i verk de vedtak som fattes av Kirkemøtet. Videre gis Kirkerådet i oppgave å lede kirkens arbeid på nasjonalt nivå. I tillegg er Kirkerådet gitt ansvaret for økonomiforvaltningen, herunder fastsettelse av regnskap. I Trossamfunnsloven er det for øvrig gitt pålegg om at regnskapsloven skal gjelde for rettssubjektet Den norske kirke. Kirkemøtet har således vedtatt et budsjettreglement for rDnk, i tillegg har Kirkerådet fastsatt et særskilt økonomireglement for rettssubjektet.

Hamar bispedømmeråd opplever at det er behov for å tydeliggjøre ansvars- og myndighetsforholdene mellom de kirkelige organene. Det er ikke åpenbart enkelt å skille mellom rollene som organ for rettssubjektet Den norske kirke og utøvende nasjonalt organ for trossamfunnet. Sannsynligvis kan man utgå fra at fastsettelse av årsregnskap og årsberetning iht. regnskapslovens bestemmelser vil være del av rollen som ledelsesorgan («styre») for rettssubjektet. Budsjettprosess og rapportering på mål og resultater vil sannsynligvis være som et nasjonalt organ for trossamfunnet. Det er ganske opplagt at disse sakene vil gripe inn i hverandre.

Videre er det flere kirkelige organer som har et nasjonalt ansvar mellom Kirkemøtene. Eksempelvis avgrenses Kirkerådets myndighet i læresaker av Bispemøtet. I tillegg har Kirkemøtet valgt å delegerer myndighet direkte til andre organer enn Kirkerådet. Det er således ikke helt uomtvistet at Kirkerådet kan sammenliknes direkte med et styre for et allment aksjeselskap eller statlig foretak, selv om det åpenbart er stort sammenfall, og det for regnskapslovens oppfyllelse er åpenbart at det er slik.

Fullmaktene som gis henholdsvis til leder, arbeidsutvalg og til daglig leder (direktør) i Kirkerådet fastsettes gjennom delegeringsreglement slik det er fastsatt i *regler for Kirkerådets virksomhet*. Under bispedømmerådets behandling var det noe usikkerhet knyttet til hvilke deler av virksomheten som faller inn under instruks forslag i § 9 om at daglig leder er «ansvarlig for organisering».

Forslagets § 11 regulerer Kirkerådets arbeid og møter. I tillegg til bestemmelser om vedtaksførhet, protokoll og anledningen til fjernmøte, er her også instruks om lukkede og åpne møter.

Det foreslås at når det behandles saker som gjelder Kirkerådets funksjon som nasjonalt organ for trossamfunnet Den norske kirke, skal møtene som hovedregel være åpne. Hvis Kirkerådet derimot behandler saker som omfattes av rollen som styre for rettssubjektet, skal møtene som hovedregel være lukkede. Kirkerådet selv avgjør om møtene skal være lukket eller åpne. Saker som alltid behandles for lukkede dører, f.eks. personalsaker, skal fortsatt behandles i lukket møte

Kirkerådets begrunnelse for innføringen av denne instruksen synes å være å foreta en presisering og en bevisstgjøring, både innad i organisasjonen, og utad, at Kirkerådet etter skillet mellom kirke og stat har fått utvidet sin rolle, myndighet og ansvar. Ansvaret som styremedlem i et selvstendig rettssubjekt kan eksempelvis medføre at medlemmene i Kirkerådet i visse sammenhenger kan være personlig rettslig ansvarlig for virksomheten, slik man er i andre typer styrer i sivilsamfunnet. Det synes formålstjenlig at organisasjonen blir bevisst dette.

Den store endringen som kan skje etter innføring av denne instruksen, eller endring i annet regelverk, er at mange flere saker kan komme til å gå for lukkede dører enn i dag. Etter dagens regelverk behandles alle saker for åpne dører, og lukkede dører brukes ved personalsaker eller andre saker som tilsier taushetsplikt. Dette er et ganske betydelig prinsipielt spørsmål.

Kirkemøtet har valgt at blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven skal ligge til grunn for saksbehandling i virksomheten. Videre er det nedfelt en lang tradisjon for åpenhet og transparens for saksbehandlingen i de kirkelige rådene. Det er sikkert enkelte saker hvor man tydelig kan skille funksjonen som organ for trossamfunn og styre for rettssubjektet, men mange saker vil sannsynligvis være relatert til begge rollene. Både budsjettbehandling og behandling av regnskapsresultat vil være knyttet til begge funksjoner, kapitalforvaltning kan være mer relatert til rettssubjektrollen, men retningslinjer for denne vil likevel kunne knyttes til Dnks etiske verdigrunnlag.

I den grad Kirkerådet vil kunne ha et behov for å behandle noen flere saker enn i dag for lukkede dører, bør dette konkret begrunnes uti fra den enkelte saks substans at det gjøres et unntak fra hovedregelen. Det legges også i forslag til instruks opp til at Kirkerådet avgjør dette selv (slik det er i dag), men når bestemmelsen sier «som hovedregel lukket», er dette et sterkt signal om å redusere åpenheten. I en virksomhet som utelukkende finansieres av offentlig tilskudd over statsbudsjettet er det ikke sikkert at redusert transparens og åpenhet er formålstjenlig.

Generelt anser Hamar bispedømmeråd at denne instruksen blir et tillegg til eksisterende forskrift for Kirkerådets virksomhet, og ingen erstatning for denne. Et alternativ til å lage en ny instruks kan være å revidere den nevnte forskriften med de nødvendige tilføyelser og presiseringer, slik at man ikke får parallelle og komplementære regelverk for Kirkerådets myndighetsutøvelse. I en slik revisjon vil det heller ikke være nødvendig å presisere at Kirkerådet kan pålegge bispedømmerådene oppgaver, ettersom dette er nedfelt i selve Kirkeordningen. En helt annen sak er om § 26 om bispedømmerådenes rolle også bør revideres for å tydeliggjøre Kirkemøtets vedtak om at bispedømmerådene skal styrkes som strategisk organ.

Med vennlig hilsen

Freddy Knutsen e.f.
stiftsdirektør

Jon Arne Johansen Harby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk
kirkeråd

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO